

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
ŚWIAT	9
I. GEOGRAFIA FIZYCZNA OGÓLNA	11
1. Geografia fizyczna w systemie nauk przyrodniczych	11
2. Ogólne wiadomości o mapie	12
3. Ziemia w Układzie Słonecznym	13
3.1. Układ Słoneczny	13
3.2. Kształt i wielkość Ziemi	14
3.3. Współrzędne geograficzne	16
3.4. Ruchy Ziemi i ich następstwa	17
4. Litosfera i wnętrze Ziemi	20
4.1. Dzieje litosfery i życia na Ziemi	20
4.2. Geosfery – powłoki Ziemi	25
4.3. Składniki litosfery	28
4.4. Zasoby naturalne Ziemi	31
5. Kształtowanie powierzchni Ziemi	32
5.1. Mechanizmy procesów rzeźbotwórczych – ujęcie globalne	32
5.2. Procesy wewnętrzne (endogeniczne)	33
5.3. Procesy zewnętrzne (egzogeniczne)	36
5.4. Antropogeniczne formy rzeźby powierzchni Ziemi	38
6. Atmosfera i klimat	39
6.1. Skład i uwarstwienie atmosfery	39
6.2. Ruchy mas powietrza	40
6.3. Pogoda i klimat	44
6.4. Erozyjna, transportowa i akumulacyjna działalność wiatru	49
7. Hydrosfera	49
7.1. Obieg wody w przyrodzie	49
7.2. Wody powierzchniowe	51
7.3. Wody podziemne	54
7.4. Oceany i morza	55
7.5. Rzeźbotwórcza działalność hydrosfery	58
8. Szata roślinna	63
8.1. Uwarunkowania rozwoju	63
8.2. Formacje roślinne	64
9. Pedosfera	66
9.1. Profil glebowy	66
9.2. Strefy glebowe	68

II. GEOGRAFIA EKONOMICZNA OGÓLNA	69
1. Definicja pojęcia	69
2. Człowiek w środowisku geograficznym	69
2.1. Uwagi ogólne	69
2.2. Definicja środowiska geograficznego	70
2.3. Wpływ działalności gospodarczej człowieka na środowisko	71
3. Klasyfikacja krajów	72
3.1. Kryteria i metody klasyfikacji	72
3.2. Skala dysproporcji rozwojowych	74
4. Organizacje międzynarodowe	81
4.1. Charakter organizacji międzynarodowych	81
4.2. Organizacja Narodów Zjednoczonych	82
4.3. Unia Europejska i Unia Zachodnioeuropejska	83
4.4. Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu – CEFTA	85
4.5. Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Bank Światowy	86
4.6. Pozostałe ważniejsze organizacje międzynarodowe	87
5. Rozwój demograficzny	88
5.1. Dynamika i rozmieszczenie ludności świata	88
5.2. Przyrost naturalny i przyrost rzeczywisty	90
5.3. Migracje ludności	95
5.4. Struktura ludności	96
5.5. Urbanizacja	98
6. Rolnictwo	104
6.1. Agrośrodowisko – zróżnicowanie przestrzenne	104
6.2. Ekonomiczne, społeczne i techniczne uwarunkowania rozwoju rolnictwa	106
6.3. Produkcja roślinna	111
6.4. Hodowla	125
6.5. Problemy wyżywienia	129
7. Gospodarowanie energią	134
7.1. Zmiany strukturalne	134
7.2. Paliwa stałe	141
7.3. Ropa naftowa i gaz ziemny	143
7.4. Przemysł rafineryjny	146
7.5. Energia elektryczna	147
8. Przemysł	151
8.1. Uwagi ogólne	151
8.2. Czynniki lokalizacji produkcji	153
8.3. Okręgi przemysłowe	156
8.4. Hutnictwo	161
8.5. Przemysł elektromaszynowy	166
8.6. Przemysł chemiczny	172
8.7. Inne gałęzie przemysłu	175
9. Komunikacja	177
9.1. Charakter i potrzeby rozwoju	177
9.2. Transport	178
9.3. Łączność	188
10. Gospodarka morska	189
10.1. Konwencja o prawie morza z 1982 r.	189
10.2. Rybołówstwo	190
11. Usługi niematerialne	192
11.1. Specyfika usług niematerialnych	192
11.2. Usługi oświatowe, kulturalne i socjalne	193

11.3. Turystyka	196
12. Międzynarodowe kontakty gospodarcze	198
12.1. Handel zagraniczny	198
12.2. Transfery kapitałowe	203
12.3. Rola korporacji międzynarodowych	204

POLSKA 207

III. GEOGRAFIA FIZYCZNA POLSKI 209

1. Położenie geopolityczne	209
2. Geologia i tektonika	209
2.1. Główne jednostki strukturalne	209
2.2. Platforma prekambryjska (wschodnioeuropejska)	210
2.3. Platforma paleozoiczna (zachodnioeuropejska)	210
2.4. Alpidy	212
2.5. Zlodowacenia plejstocenyjskie	213
3. Ukształtowanie powierzchni	214
3.1. Hipsometria	214
3.2. Jednostki geomorfologiczne i fizycznogeograficzne	214
4. Klimat	216
4.1. Masy powietrza	216
4.2. Warunki termiczne i opady	217
4.3. Regionalizacja klimatyczna	219
5. Wody	219
5.1. Bilans wodny	219
5.2. Wody podziemne	220
5.3. Wody powierzchniowe	221
5.4. Morze Bałtyckie	223
6. Szata roślinna	224
7. Gleby	226
7.1. Struktura i wartość użytkowa gleb	226
7.2. Rozmieszczenie gleb	227
8. Ogólna charakterystyka wybranych mezoregionów	229
9. Ochrona środowiska	235
9.1. Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego	235
9.2. Stan czystości wód	236
9.3. Problem odpadów stałych	238
9.4. Degradacja powierzchni Ziemi	238
9.5. Rejony ekologicznego zagrożenia	239
9.6. Działania na rzecz ochrony i restytucji środowiska przyrodniczego	240

IV. GEOGRAFIA EKONOMICZNA POLSKI 243

1. Rozwój demograficzny	243
1.1. Dynamika rozwoju	243
1.2. Migracje ludności	247
1.3. Urbanizacja	250
1.4. Struktura zawodowa ludności	254
2. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	257
2.1. Przestrzenne zróżnicowanie agros środowiska	257
2.2. Struktura użytków rolnych	263
2.3. Warunki techniczno-ekonomiczne	265

2.4. Produkcja roślinna	269
2.5. Hodowla	275
2.6. Rolnictwo Polski na tle rolnictwa innych krajów	278
2.7. Leśnictwo	280
2.8. Rybactwo	282
3. Górnictwo	282
4. Przemysł przetwórczy	287
4.1. Przekształcenia strukturalne	287
4.2. Przemysł paliw	291
4.3. Energetyka	293
4.4. Hutnictwo	294
4.5. Przemysł elektromaszynowy	297
4.6. Przemysł chemiczny	301
4.7. Przemysł mineralny	303
4.8. Inne gałęzie przemysłu	304
4.9. Okręgi przemysłowe	307
5. Komunikacja	310
5.1. Transport kolejowy	310
5.2. Transport samochodowy	313
5.3. Inne rodzaje transportu	314
5.4. Łączność	317
6. Usługi niematerialne	318
7. Handel zagraniczny	320
8. Przekształcenia własnościowe w gospodarce polskiej	322
LEKSYKON	327
BIBLIOGRAFIA	353